

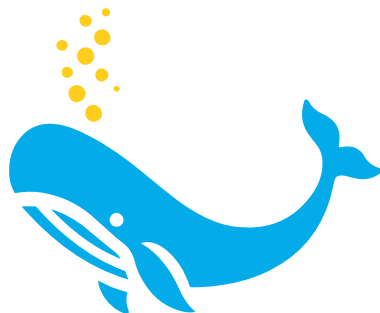
Jona

De profeet die niet wilde

Het verhaal van Jona staat in elke kinderbijbel. Met dramatische tekeningen van een schip op een kolkende zee, een enorme vis die Jona opslokt, en het beeld van een eenzame profeet die op een heuvel met uitzicht op Nineve zit te wachten tot het oordeel zich voltrekt.. Tot zover de kinderbijbel! Wanneer heb jij zelf voor het laatst dit boek gelezen, en de thema's tot je door laten dringen? Let maar op, het verhaal is nog verrassender dan de kinderbijbel!

Het Bijbelboek Jona is een briljant boekje over een onredelijke, opstandige en boze profeet die Nineve misschien wel harder nodig heeft dan Nineve hem. Het verhaal focust niet op profetieën, zoals in de meeste andere profetenboeken uit het Oude Testament, maar op de profeet zelf! Het boekje is zo geschreven dat je je verbaast over de uitvergrote karakters, je laat meevoeren in de wilde plotwendingen, lacht om absurde en humoristische momenten, en uiteindelijk stilvalt bij Gods ontdekkende vraag aan Jona, waarmee het verhaal afsluit.

Reizen jullie mee met deze narrige en tegenstribbelende profeet, en kijken jullie onderweg ook in de spiegel die dit boek is?

Dag 1

Het grote verhaal

Vandaag maken we kennis met Jona. Het beste is om het verhaal van Jona een keer helemaal door te lezen, om zo alle karakters te ontmoeten en de hele verhaallijn mee te krijgen. Dat gaan we vandaag dus doen. De rest van de week bespreken we kortere stukjes.

Zingen

- Jona, Jona! Elly en Rikkert (om dit liedje kunnen we niet heen) 🙄
- Het Woord van God – Sela

Bijbel

Stap 1 – Lees met elkaar het hele boek Jona door. Je vindt het als bijlage, inclusief brede kantlijn voor aantekeningen, en tekst in diverse kleuren om de verschillende personages aan te geven. Kies vier voorlezers, die de verschillende rollen op zich nemen, en lees het verhaal in één keer in zijn geheel door.

- De verteller (zwart)
- Jona (groen)
- De zeelieden (oranje)
- God (blauw)

Stap 2 – Neem nu 10 minuten de tijd om het verhaal *individueel* nog eens door te lezen. Onderstreep, schrijf vragen of opmerkingen in de kantlijn en/of gebruik symbolen.

Bijvoorbeeld:

grappig

een link met een ander Bijbelgedeelte

een vraag

een nieuw inzicht

Stap 3 – Deel met elkaar je observaties en vragen over dit Bijbelgedeelte. Maak samen een lijstje met de top drie aan de vragen die jullie deze week met elkaar willen beantwoorden.

1. _____
2. _____
3. _____

Gebed

Vraag God om deze week door de Bijbelstudies over Jona tot jullie als groep en ieder van jullie persoonlijk te spreken. Om zo dicht bij Gods hart te komen.

Dag 2

Rechtsomkeert!

Bijbelse leiders en profeten die met bezwaren komen als God hen roept, kennen we wel. Denk maar aan Mozes, die bij de brandende braambos een lange discussie met God voerde of hij echt wel de aangewezen man was, of Jesaja, die tegenwerpt dat hij onrein van lippen is. Maar een profeet die het hazenpad kiest en zo ver mogelijk de andere kant op vlucht? Dat is nieuw!

Zingen

- Hier is mijn hart, Heer (Opwekking 802)

Bijbel – Jona 1

- Lees met elkaar Jona 1
- Neem vervolgens een paar minuten de tijd om ook zelf nog eens door de tekst te gaan. Omcirkel daarbij woorden of uitdrukkingen die herhaald worden.

Achtergrondinformatie

‘Ten hemel schreiend’, ken je die uitdrukking? Ze wordt gebruikt in situaties die zo erg zijn dat er echt iets moet gebeuren. In de Bijbel kom je meerdere keren tegen dat lijden of ander kwaad op aarde Gods oor bereikt. Blader maar mee. In Genesis 4: 1 zegt God tegen Kaïn: ‘Hoor toch hoe het bloed van je broer uit de aarde naar mij schreeuwt.’ In Exodus 3 roept God Mozes vanuit de brandende braambos, en Hij zegt: “Ik heb gezien hoe ellendig mijn volk er in Egypte aan toe is, ik heb hun jammerklachten over hun onderdrukkers gehoord, ik weet hoe ze lijden’

God in de hemel is niet immuun voor wat er op aarde gebeurt. En vaak zien we in de Bijbel dat God in respons op lijden of onrecht iemand roept – een leider, een profeet of een priester – om onrecht aan te wijzen, mensen op te roepen tot verandering, en een instrument van bevrijding te zijn!

In dit verhaal dringt het kwaad van de Ninevieten tot de hemel door. Nineve is de hoofdstad van Assyrië, de aartsvijand van Israël. Het rijk staat bekend om brute militaire campagnes en onderwerping van andere volken. Nineve staat symbool voor alles wat niet deugt: afgoderij, corruptie, immoreel gedrag en daarbovenop arrogantie. Nahum 3:1 beschrijft Nineve als een bloedstad vol leugen en vol oorlogsbuit. Het is een stad die een spoor van slachtoffers achterlaat.

Om door te praten

1. God roept Jona naar Nineve ‘om haar aan te klagen’, maar Jona maakt rechtsomkeert en gaat precies de andere kant op. Waarom vlucht hij?

2. In dit verhaal doet geen enkel personage wat je zou verwachten. Kijk eens naar Jona en de zeelieden. Welk gedrag zou je van hen verwachten, en hoe reageren ze in het echt?
3. Wat leert dit hoofdstuk ons over Gods karakter?
4. Kan jij je iets voorstellen bij Jona's ongehoorzaamheid? Kun je een voorbeeld noemen van een situatie waarin jij rechtsomkeert maakte, weg van Gods missie voor jou?
5. In het blok met achtergrondinformatie ging het erover dat God mensen roept in reactie op lijden en kwaad op aarde. Kun je daar voorbeelden van noemen?

Luisterlied

Ben je Hem gehoorzaam – Christaan Verwoerd

<https://www.youtube.com/watch?v=pJTOJiNEIUo>

Bidden

Breng de thema's uit jullie gesprek bij God. Bid of God je hart bereidwillig wil maken voor zijn roeping voor jou, ook deze week.

Dag 3

Benard gebed

Bijbelse leiders en profeten die met bezwaren komen als God hen roept, kennen we wel. Denk maar aan Mozes, die bij de brandende braambos een lange discussie met God voerde of hij echt wel de aangewezen man was, of Jesaja, die tegenwerpt dat hij onrein van lippen is. Maar een profeet die het hazenpad kiest en zo ver mogelijk de andere kant op vlucht? Dat is nieuw!

Bijbel – Jona 2

- Lees met elkaar Jona 2 door.
- Neem vervolgens een paar minuten de tijd om ook *zelf* nog eens door de tekst te gaan.
- Welke woorden of zinnen gaan over nood? En welke gaan over redding?
- Bespreek met elkaar: welke beelden gebruikt Jona om te spreken over zijn nood en verlossing?

Achtergrondinformatie

Kán dat, opgeslokt worden door een grote vis, en daar drie dagen overleven? Dat is een vraag die jij kan hebben, maar het kan ook één van de tegenwerpingen tegen het christelijke geloof van campingasten zijn. Vanuit wetenschappelijk oogpunt stuit je bij het verhaal van Jona in de grote vis direct op problemen. Alleen al het gebrek aan zuurstof en de werking van het maagzuur maken het onwaarschijnlijk om langer te overleven in een grote vis. Hoe moet je dit lezen en interpreteren? Hier zijn twee perspectieven om over na te denken:

Perspectief 1: een wonder. Op allerlei plekken in de Bijbel lezen we dat God wonderen doet, zo ook hier. Sommige uitleggers stellen dat Jona drie dagen in de vis geleefd heeft en daarna is uitgespuwd. Anderen leggen het zo uit dat Jona wel stierf, maar daarna weer tot leven werd gewekt. Hoe het precies zit, weten we niet, maar we geloven dat een wonder voor God geen big deal is.

Perspectief 2: een symbolische uitleg. Commentatoren die deze mening aanhangen, lezen deze gebeurtenis meer symbolisch. De reden daarvoor is niet per se dat ze niet in wonderen geloven (al zijn die Bijbeluitleggers er ook), maar omdat ze boekje categoriseren als een 'satirische novelle'. Een kort verhaal – wellicht gebaseerd op echte gebeurtenissen – vol uitvergrotingen en humor die de lezers een spiegel moet voorhouden, en waarheid over God duidelijk moet maken.

Hoe dan ook zijn er duidelijke parallellen tussen Jona's episode in de vis die hem opslokte en weer uitspooog, en Jezus' dood en opstanding. In Mattheus 12: 40 verwijst Jezus naar Jona. De vraag of Jona echt gebeurd is of niet, kan heftige discussies losmaken. Besteed er niet al jullie tijd aan. Het leidt af van al die diepe theologische lessen over Gods werk in Jona's leven, en Gods grote, goede hart voor missie! En denk er eens over na: wat zou jij tegen een campinggast willen zeggen die over dit verhaal begint?

Om door te praten

1. Wat leer je in dit hoofdstuk over Jona? En wat leer je over God?
2. Wat denk je: in hoeverre is het verblijf in de vis een transformerende ervaring voor Jona?
3. Dit gebed gaat over een diepe ervaring van verlossing uit de nood. Heb jij in jouw leven weleens iets soortgelijks meegemaakt? (Hoe) heeft het jou veranderd?

Liedsuggesties

- Amazing Grace
- Uit de diepten roep ik U – Psalmen voor Nu
- There ain't no grave - <https://www.youtube.com/watch?v=2N3-oEhx-H4>

Bidden

Breng jullie getuigenissen bij God.

Dag 4

De kortste preek

Afijn, Jona is dan eindelijk in Nineve aangekomen. Verfomfaaid en met vislucht in zijn kleren. Dit keer geeft hij wel gehoor aan Gods opdracht om Nineve aan te klagen vanwege haar onrecht en kwaad. Zijn preek is kort – vijf Hebreeuwse woorden om precies te zijn – maar het effect is groot...

Lezen: Jona 3

- Lees eerst samen het hoofdstuk door.
- Neem vervolgens een paar minuten om het voor jezelf door te lezen. Dit keer een ander type leesopdracht: maak een snelle tekening bij dit hoofdstuk.
- Bespreek met elkaar wat je hebt gelezen en wat daarin is opgevallen.

Achtergrondinformatie – Verandert God van gedachten?

Hoe zit dat nou? Meende God de oordeelsboodschap nou wel of niet? Jona wordt met een stevige boodschap naar Nineve gestuurd: 'Over 40 dagen zal Nineve weggevaagd worden.' Maar uiteindelijk voert God het oordeel niet uit. 'God kreeg berouw over het kwade dat Hij gezegd had hun te zullen aandoen, en Hij deed het niet,' staat er in de Herziene Statenvertaling.

God is een levende God, die reageert op het gedrag van mensen. Wat gebeurt daar in Nineve?

- De mensen geloven God op zijn woord. Ze erkennen dat het waar en terecht is.
- Uiterlijke kenmerken van berouw – zak en as – gaan gepaard met innerlijke verandering. Ze gaan anders leven en breken met onrecht.
- Het berouw is collectief. Koning en bedelaar, mens en dier doen mee.

God ziet het collectieve en oprechte berouw, en wendt zo de collectieve straf af. En weet je wat fascinerend is? In het Hebreeuws kan het woord 'ondersteboven gekeerd' ook vertaald worden als 'radicale bekering'. En zo gebeurt het dat Nineve ondersteboven wordt gekeerd, maar niet op de manier die Jona had gehoopt...

Om over door te praten

1. Wat maakt dat Jona deze keer wel gehoorzaam is aan God? Denk je dat hij zijn opdracht met volle overtuiging uitvoerde, waarom wel/niet?
2. Wat kunnen we leren van de reactie van de Ninevieten op Jona's boodschap?
3. Wat zegt dit hoofdstuk over de relatie tussen Gods oordeel en zijn barmhartigheid?
4. Heb jij in je leven te maken gehad met berouw en vergeving?

Liedsuggesties

- Create in me a clean heart – Keith Green
- Groot is Uw trouw, O Heer

Bidden

Dank dat God rechtvaardig én genadig is!

Dag 5

De profeet leert een lesje

Nineve heeft berouw getoond en het oordeel is afgewend. 'Einde verhaal' zou je zeggen. Maar dat is het niet. Want dit boek focust uiteindelijk vooral op de profeet zelf. Hoe staat het inmiddels met hem? Jona heeft op een heuvel aan de oostkant van Nineve een hut gebouwd, om af te wachten wat er gaat gebeuren. Kom maar door met het oordeel, hoor je hem denken. Maar dat komt niet, en dat maakt hem ontzettend boos. God laat Jona op tastbare wijze een les leren. Kan het zijn dat Jona zelf deze missie naar Nineve nodig had om hele belangrijke dingen te leren over zichzelf en over God...? En jij? Wat leer jij tijdens jouw missionaire werk over God?

Lezen: Jona 4

- Lees samen Jona 4 door.
- Neem een paar minuten om het nog eens individueel door te lezen. Waar raakt dit hoofdstuk jou?
- Deel je leeservaringen.

Om over door te praten

5. Wat komen we in dit laatste hoofdstuk te weten over wat er in Jona's hart leeft?
6. Welke les wil God Jona door de wonderboom duidelijk maken?
7. Het boek eindigt met een open vraag. Wat is daarvan het effect? Wat is jouw reactie?
8. Jona vindt Gods genade voor zijn vijanden onverdraaglijk. Waarin lijkt jij op Jona? Heb jij weleens moeite om Gods genade voor andere mensen aan te zien?

Ter reflectie

Jona's 'mission trip' naar Nineve was er niet alleen voor de bekering van de Ninevieten, maar ook voor die van Jona zelf. Jona had Nineve nodig... God geeft niet alleen om de missie, maar ook om het hart van de 'missionaris.' Door ons werk heen vormt en verandert God ons. Denk individueel na over de volgende vragen.

- Waarin heeft deze week van Dabar doen jou gevormd en veranderd? Hoe had jij Dabar nodig?
- Hoe heb jij ervaren dat God om jou en jouw vorming geeft, en niet alleen om dat wat je presteert in kerk en missionair werk?

Liedsuggeraties

- Machtige Heer, Grote Verlosser (Opwekking 598)
- Beautiful things – Michael Gungor

Bidden

Dank God voor zijn werk in en door jullie deze week!